

Notranjec

Izhaja vsako soboto
in velja po pošti za celo
leto 4 K, za pol leta 2 K.
Posamezne številke po 10 v.
Na naročbe brez denarja se
ne oziramo. Uredništvo in
upravništvo je v Ljubljani
Breg šte. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati
se računajo za celo stran
36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za
 $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani
9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri
večkratni objavi primeren
popust. **Mala naznanila** po
20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Na notranjskih tleh bosta to poletje dva znamenita vseslovenska dneva. Dne 2. avgusta bomo pozdravili v Logatcu zborovanje najvažnejšega slovenskega društva „Družbe sv. Cirila in Metoda“, 12. avgusta pa odkrijemo spomenik Miroslavu Vilharju. Nadejamo se, da bo na Vilharjev dan prav vsaka notranjska vas zastopana po močni deputaciji, danes hočemo opozoriti na „Družbino“ zborovanje, ki mu strogo narodna Notranjska posveti vso pozornost.

Po namenu je „Družba sv. Cirila in Metoda“ gotovo prvo slov. društvo: narodu hoče dati izobrazbe v narodnem duhu tam, kjer mu tako izobrazbo odreka javna oblast, pa tudi drugod, po vsem slovenskem narodu ima širiti narodno zavest, požrtvovalnost, vseslovenski duh in vsa izobraževalna stremjenja. Naša zavest, da so ti nameni neoporečno koristni, je tako trdna, da nas ne tira v „Družbi“ nasprotni tabor, če opazamo v njej tudi napake in če nastanejo dvomi in vprašanja, ali bi ne bilo morda mogoče, da bi „Družba“ delovala boljše in vzornejše. Po vsem Slovenskem znano dejstvo je, da velik del „Družbinih“ odbornikov nič ne dela, marsikomu grenijo šolske sestre — družbine učiteljice veselje za „družbo“, prav nikomur ne vgajajo napitnica na vladarja in telegram, ki izraža udanost pravzaprav vladi avstrijski, t. j. tisti vladi, ki nam ne da šol, zaradi katerih si vzdržujemo Slovenci svojo šolsko družbo, vendar so nam na sebi prelepi nameni „Družbe“ tako globoko v srcu, da vkljub temu iskreno pozdravljamo „Družbo“ in zanjo delamo in se trudimo.

Naši Logatčani bodo dragega gosta dne 2. avgusta krasno vsprejeli. Mi pa bi še želeli: Naj nobena podružnica ne pozabi poslati svojih zastopnikov na skupščino, speče naj se ožive, in če drugega ne morejo prinesiti na skupščino, naj si zagotove do tedaj vsaj, da so v svoji občini in pri društvih uvedli narodni

kolek. Naj prineso s seboj nasvetov za izboljšanje družbinega položaja, da ne bo zborovanje obstajalo iz samega ploskanja in prikimovanja kot je sedaj navada. Tako bodo gotovo koristili naši „Družbi“. Torej na delo s pripravami, da bo 2. avgust časten dan Notranjske.

Politične vesti.

Volilna reforma. Prva, pa tudi odločilna bitka je končana. Debata o slovenskih deželah je končana. Slovenci dobimo na Kranjskem 11, na Štajerskem 7, na Goriškem 3, v Trstu 1, v Istri 1, na Koroškem najbrž nobenega, ker mandata, ki o njem pravijo, da bo slovenski, vspričo sedanji mlačnosti in nezavednosti koroških Slovencev gotovo ne dobimo. Italijani so si priborili za Goriško in Istro po en mandat. Slovenci — to se pravi slovenski klerikalni poslanci — so se jim popolnoma udali vkljub ugovoru tržaških Slovencev, da si s tem kupijo pomoč pri glasovanju za sedmi štajerski mandat, ki ga sami iz lastne moči niso mogli priboriti, čeravno so Nemci dosegli za Kočevanje nemški mandat. Vsakdo ve, da je za Slovence en mandat na meji veliko več vreden, kot en mandat na Kranjskem, vendar je dr. Šušteršič že bil pripravljen vsprejeti kot odplačilo za Kočevje mandat na Kranjskem, drugi so ga šele prisilili, da smo dosegli vsaj sedmi štajerski mandat.

Tolovajstvo na Mirni. Sodnijska obravnava v Novem mestu je pokazala v pretresljivi luči, kam smo prišli v strankarski strasti na Kranjskem. Klerikalni fanti v Mirni so letos napadli po noči posestnika Travnika iz Zabrd pri Mirni, ker je čital „Slovenski Narod“. Napad so dalj časa pripravljali. Eden ga je udaril po glavi, drugi po kolenu, da je padel v omotico, vlekli so ga po cesti po prahu in kamenju, tolkli po njem, zlomili mu nogo pod kolenom, potem so priklicali

še druge. Vodstvo je imel v roki knjižničar katoliško(!)-„izobraževalnega“ društva v Mirni! Pretepli so nato Travnikarja z žilovko. Na tleh je vpil Travnikar: „Pomagaj mi Križani, da me ne ubijejo“ — topli so ga poleg Kristove sohe. Klerikalne zveri 'so mu dale pas okrog vratu in ga zavlekle v njivo. Opljuvali so ga in obležal je, ne da bi se mogel ganiti. Čez par ur so se tolovaji vrnili, ga vlekli k vodi in mu zagrozili, da ga vržejo v vodo, če se ne odpove branju — „Slov. Naroda“. Zopet so ga suvali in pretepli. Prosil jih je zaradi žene in otrok, naj ga ne ubijejo. Oni pa so ga mučili dalje. Celo noč je ležal v neizmernem trpljenju. Klerikalna vruga sta dobila po 10 mesecev teške ječe. Kdo jih je k temu zločinu nahujskal? Kdo jih je zavedel v to neznansko surovost?

Volitev v 4. državnozborski kuriji na Spodnjem Štajerskem mesto umrlega drž. poslanca Berkša se je vršila ob pičli udeležbi v sredo. Izvoljen je dr. Fran Voušek, c. kr. sodni nadsvetnik v Mariboru.

Na Hrvaškem se v najkrajšem času pričakuje imenovanje novih sekcijških načelnikov iz vrste srbsko-hrvatske opozicije. S tem šele pride nova struja na krmilo.

Carinska vojna s Srbijo, v kateri si Avstrija in Srbija otežujeta in deloma celo onemogočujeta uvoz svojih izdelkov in tako druga drugi škodujeta, je na-

stala edino zato, ker Srbija ni hotela topov naročiti tam, kjer bi to ugajalo Avstriji, namreč pri tvrdki Skoda v Plzni. Da je samo ta nasilna zahteva Avstrije razlog spora, ki škodi obema državam, je dokazala srbska vlada zdaj čisto jasno. Pri nas pa je minister Goluhovski govoril laž, da so tudi drugi razlogi gospodarske narave krivi razpora. V resnici pa je Avstriji le na ponižanju naših bratov.

Domače vesti.

Osebne vesti. G. Adolf Ribnikar je bil pretekli teden promoviran na c. in kr. živinozdravniški visoki šoli živinozdravnikom. Iskreno čestitamo! Gosp. Ribnikar je vstopil v službo pri dunajski mestni občini. — Prestavljeni so uradniki južne železnice asistent Renat Manzani iz Postojne v Nabrežino; aspirant Fr. Marizza iz Opatije v Trnovo pri Il. Bistrici; aspirant Kafu iz Zaloga v Logatec.

Poziv. Pri otvoritvi Vilharjevega spomenika dne 12. avgusta t. l. se bo pelo slavnostno kantato v spomin Miroslava Vilharja po besedah g. A. Funtek-a, katero je uglasbil slavljenčev sin g. Fran Ser. Vilhar. Pevsko društvo „Postojna“ vabi in prosi vsa slovenska pevka društva in posamezne pevce, ki se nameravajo udeležiti

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.
(Dalje.)

„Gospodin Palfi!“ zašepeta kanonik zmučen.

„Kaj je“, vpraša Madjar hladno.

„Kedaj pride kraljevski konjušnik v Zagreb?“

„Ne vem — pa vam pišem. Vsekako pred tremi meseci ne. Ali ste se odločili?“

„Sem“, pravi kanonik polglasno.

„Bene! Trdna vera! Dajte mi roko!“ reče Palfi in da plahemu Stipi desnico.

„Še danes naznanim vaš sklep svojemu gospodarju. Tu imate pogodbo med Batorom in Tahijem; kedar zvršite svoj posel, povrne knez Bator vašemu bratu vse zadolžnice, ki jih je podpisal njemu in Tahiju. Sedaj pa prav pametno! Prva stvar je, da ne izve Uršula. Vi, Jurij, se vrnite jutri zjutraj v Susjed. Ni dobro, da vaju skupaj vidijo. Jaz pridem tudi z Grgo Dombrojem pojutrinjem tjakaj. Priredite inventar, da se vse prav lepo zabeleži in preda. Vaša plača ostane ista. Jaz bom čakal, dokler se vse po inventaru ne preda, da si Uršula ne premisli. Z bogom, gospod kanonik!“

III.

Na tretjo nedeljo po Veliki noči popoldan sede trije možje zraven kmetske hiše na kraju sela Brdovca

blizu grada Susjeda. Lep, krepak mož — gospodar te hiše, Ilija Gregorić, je stal pri njih, na pristrešku pa je stala lepa črnooka žena in gledala zdaj njega zdaj veselo deco, ki se je igrala ob hiši.

„Pa kaj se je pri vas na Susjedu preobrnilo?“ vpraša eden možakov Andrijo Hrvata, ki je sedel na mizi in zvonil z nogami.

„E, selimo se, to se pravi, stara se seli in gospodična Sofica, Kata in Anastazija; jaz in kastelan Franjo Puhaković pa ostanemo za seme na Susjedu. Tako je zapovedala gospa Uršula. Sama odide jutri ali pojutrinjem v Stubico.“

Vsi možaki so se čudili in ugibali, kakšna goljufija je spravila gospo Heningovico iz Susjeda.

„A kaj pravijo k temu gospodje zeti?“

„Ne vem, ali jim je prav ali ne. Gospod Konjski je lepo stiskal roko Palfiju, Kerečena ni tu, Stjepan Gregorijanec pa je pozneje hudo zmerjal Uršulo in Konjskega.“

„Da, da“, potrdi brdovski sodnik Ivan Horvat, star možak s porezanimi brkami. „Stjepan je vražja kri. Odkar je on poročil našo gospodično Marto, se gospoda na Susjedu prepira.“

„Lahko mu je, gospodi je vse dovoljeno“, spregovori suhi Matija Gušetič. „Čul sem enkrat, da ni dobro služiti dvema gospodarjema. Kot sodnik se motam že več kot 30 let in Bog mi je priča, da včasih nisem vedel, ali sem možki ali ženski. Ta vleče sem, drugi

slavnostnega odkritja v Postojni, da sodelujejo pri petju slavnostne kantate. Kantata se nahaja med F. S. Vilharjevimi skladbami v III. knjigi 18. pesem. Posamezne glasove te kantate ima podpisano pevsko društvo še v svoji zalogi in bi moglo z njimi postreči vsem onim čestitim društvom in posameznim gg. pevcem, ki bi se zanje oglasili najdalje do 25. t. m. — Pevsko društvo „Postojna“ v Postojni, 17. julija 1906. — Ant. Ditrich, predsednik.

Za Vilharjevo slavnost se vrše v Postojni velike priprave. Priredbo ljudske slavnosti za popoldan so prevzele narodne gospe in gospodične. Obeta se, da bo slavnost nudila obilo lepe zabave. — Odbor se pogaja z južno železnico, da bi se na Vilharjev dan priredili posebni vlaki iz ljubljanske in tržaške strani (morda tudi iz Reke?) Ako bi iz posameznih krajev nameravale priti večje deputacije ali na vozeh ali po železnici, naj se pravočasno zglase pri odboru za Vilharjev spomenik v Postojni, da more primerno urediti priprave in vsprejem.

Vilharjev spomenik. Kakor se nam poroča iz Postojne, so že jeli kopati temelj za podstavek k spomeniku. Kamnoseška dela, kakor tudi izvršitev ozadja je prevzela tvrdka Zacharia v Nabrežini. Spomenik, ki bo po sodbi strokovnjakov naravnost impozanten, se odkrije, kakor je bilo javljeno, 12. avgusta t. l. Pri

odkritju bo imel slavnostni govor g. prof. dr. Josip Tominšek iz Ljubljane. Odbor za proslavljenje Vilharjevega spomina izda v kratkem izbrane Vilharjeve pesmi s pesnikovim životopisom in kratko oceno njegovih umotvorov. Knjiga bo zelo elegantno opremljena. Čisti dobiček knjige je namenjen v prid sklada za Vilharjev spomenik, kateremu še nedostaje v pokritje vseh stroškov več tisočakov. Naj bi rodoljubi ne le pridno darovali za spomenik, nego tudi marljivo kupovali Vilharjeve izbrane pesmi. Naj bi ne bilo nobene slovenske, zlasti ne notranjske hiše, ki bi ne imela Vilharjevih poezij!

Fran S. Vilhar, sin Miroslava Vilharja, sedaj profesor glasbe v Zagrebu in eden najslavnejših jugoslovanskih skladateljev, pride 12. avgusta na Vilharjevo slavnost v Postojno.

Za Vilharjev spomenik je nabrala zavedna čestilka Vilharja, gospica Milena Lavrenčičeva v Ljubljani pri odhodnem sestanku tretjeletnic mestne višje dekliške šole 15 K. — Živeli častiti darovalci in nabiralka! Naj bi našli obilo posnemovalcev!

Za Vilharjev spomenik. Godbeno društvo v Idriji napravi 29. t. m. koncert pri gosp. J. Grudnu na Jeličnem vrhu, začetek ob 4. popoldne. Vstopnina 20 vin. za osebo. Čisti dobiček je namenjen za napravo Vil-

drugam, mi pa sedimo v sredi in z dveh strani padajo batine po nas.“

„Ne bojte se, dragi sodnik“, nasmeje se Andrija, odslej boste dobivali batine le z ene strani. Susjedovci in Brdovci spadajo pod Madjara Batorja, Stubičani pa pod mojo gospodarico, gospo Uršulo. Jaz in Puhaković bova le s strani gledala na straži, kako madjarske miši glodajo našo slanino.“

„A kdo bo namestoval Batorja?“ vpraša Gušetić.

„Ali si že videl debelega Grgo Dombroja, ki je došel mesto Jurija Vsesvetničkega? O njem ne veš, ali je Hrvat ali Madjar, trebuh ima kot pitan vol. Kumica Kata, čuvajte svoje goske, pure, prešičke“, — to je veljalo ženi, ki je stala na podstrešku, — „kajti novi provizor vam požre vse s perjem in ščetinami. Njegov želodec je kakor meniška vreča. Ta dobri Grga pol dneva je in pije, pol dneva smrči, in mesto da bi s peresom skladal račune, si maže s smrdljivim lojem brke. To bo gospodarstvo!“

„A kaj je s Vsesvetničkom“, vpraša Kata, žena Ilije Gregorića.

„Vrag vedi, čez noč je izginil. Da je obolel in moral v Zagreb, pravijo. Zdi se mi, da je tako, kot če daš zdravemu piti grenko medicino. Vsega ne razumem. Mož je kradel in goljufal, a vselej je delal za Batorja in proti Uršuli, in zdaj ga Bator preganja. Čudna stvar, to je preveč za moje možgane.“

„Naj bo, kar bo“, spregovori Ilija, „vem da mi kmetje ne dosežemo raja pod gospodo, a vendar je

sreča, da je odneslo starega upravitelja, ki je bil razbojnik in požigalec, njega in pomagača Janka in Nikolo.“

„A da“, zakliče gizdalin Andrija, „tudi ta dva sta morala ‚oboleti‘ in oditi v Zagreb.“

„Nič ni bolje sedaj“, nasmeje se Gušetić, „vsak dan nam je gorje. Kar zasadiš, ti zamori mraz, česar mraz ne zamori, odnese Sava, česar Sava ne odnese, ugrabi grajski oskrbnik, če si pa temu kaj skril, pa ti zadnjo mrvico požre požunska štibra. Ko ti je žito zrelo za srp, te kličejo, hajd žanji najprej grajski klas, kedar je čas orati, te dere spet kak valpet, da greš gospodi šance kopat, ko bi trebalo okopati trto, te ženo v vojsko s Turčinom, in če prineseš glavo zdravo domov, pa najdeš dom prazen.“

„E, moj Mate“, pravi Ilija, „istina je, kar si povedal, a meni se zdi, da si ti več bokalov podrl kakor janičarjev, in dobro bi bilo, če bi ti bile dlani bolj ožuljene, potem bi ti ne sijala mesečina skoz streho, solnce pa v opanke.“

„Glejte ga“, zavrne Matija malo hud, „kaj to Tebe briga — ali misliš, da si kaj bolji, če imaš hišo krito s svežo slamo — le čakaj, ni še zvonilo tretjič k maši, in tvojo kost bo glodal kak pes iz grada, pri meni pa nič ni, kjer pa nič ni, pa car nič ne dobi. Ne hvali se, za nedeljo pride petek.“

„Ne prepirajte se“, zakliče sodnik. „Ilija je prav povedal, da je sreča, da je Vsesvetniček odšel.“

Dalje prih.)

harjevega spomenika v Postojni. — Ako pa bi na ta dan bilo slabo vreme, bode koncert naslednjo nedeljo.

Iz postojnske okolice. Vže pred nami imamo dan veselja in radosti za nas Notranjce. Kmalo bomo videli spomenik Miroslava Vilharja. — Čitali smo vže večkrat v „Notranjcu“, da se odkrije 12. avgusta na glavnem trgu pred šolo v Postojni. Čuje se, da bodo poleteli od blizo in daleč na vozovih z zastavami k slavlju razkritja spomenika Miroslava Vilharja. Čitali smo tudi, da se vdeleži razkritja slov. telovadno društvo „Sokol“ iz Postojne z zastavo. Vdeležila se bodo tudi druga narodna društva z zastavami. Sramotno bi bilo, ako se ne vdeleži zastava iz Razdrtega, saj ni sramotno, ako ima 50 let, marveč častno. Saj se ni še zbrisal spomin na Vilharja, ko je korakal za zastavo na taborju l. 1859. na Bleškem jezeru. Zatoraj je želeti, da se Podnanosci vdeležite slavlja razkritja spomenika Miroslava Vilharja. Tebe pa, zastava, tudi dolžnost kliče k svojemu prijatelju. Na svidenje, 12. avgusta v Postojni!

† **J. Bilc.** Umrl je v Ilirski Bistrici duhovnik Janez Bilc, pesnik in pisatelj slovenski. Pokojnik je bil bolehen celo življenje, zato je stopil že po kratkem službovanju v pokoj. Lani je obhajal 40 letnico, odkar je mašnik. Značaja je bil jako krotkega in iz srca je obžaloval, da se je začel tak spor med posvetnimi in duhovščino. L. 1864. je izdal nekoliko pesmi „Prvenci“, potem je sodeloval pri „Danici“ in družbi sv. Mohorja, drugod pa malo. V mladosti je mnogo občeval s pesnikom M. Vilharjem in mu tudi predstavil njegovo „Jamsko Ivanko“ na slovenski jezik. Doma ima v rokopisu: Kroniko Trnovske fare od ustanovitve do sedaj. Delo je jako popolno spisano; kdo dobi njegovo književno zapuščino v roke, se še ne ve. N. v m. p.

Postojnsko jamo je obiskalo meseca junija 949 oseb, poleg tega pa na binkoštni ponedeljek okoli 6000 ljudi.

Vabilo na XXI. redno veliko skupščino Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ki se vrši v Logatcu v četrtek, dne 2. avgusta 1906. leta. — Vspored: I. Sv. maša ob 1/2 10. uri v župni cerkvi v Gorenjem Logatcu. II. Zborovanje ob 1/2 11. uri na vrtu oziroma v salonu hotela „Kramar“ v Dolenjem Logatcu. 1. Prvomestnikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Nadzorništva poročilo. 5. Volitev družbinega vodstva: a) štirih udov za upravelno dobo 3 let, b) 1 uda za upravelno dobo 2 let, c) 1 uda za upravelno dobo 1 leta. — Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. dr. Ivan Milan Hribar, 2. Ivan Murnik, 3. dr. Ivan Svetina, 4. Andrej Zamejic. Med letom sta izstopila: 1. Ivan Hribar in 2. Anton Žlogar. — 6. Volitev namestništva (5 članov). 7. Volitev razsodništva (5 članov). — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 16. julija 1906. Prvomestnik: Tomo Zupan. Namestni prvomestnik: Luka Svetec. — Pristavek. 1. Dne 2. avgusta odhod iz Ljubljane ob 5. uri 32 minut zjutraj. 2. Po prihodu v Logatec ob 6. uri 30 minut, od Trsta sem ob 8. uri

20 minut zajutrek v Gorenjem Logatcu pri g. županu Lenassiju. 3. Po zborovanju skupni obed v prostorih hotela „Kramar“ v Dolenjem Logatcu ob 1. uri. Radi obeda se je udeležencem zglasiti do 31. julija v hotelu „Kramar“. Kuvert brez pijače stane 3 K. 4. Po obedu razhod po Logatcu in okolici. Ob 5. uri vrtna veselica v hotelu „Kramar“. 5. Odhod iz Logatca proti Ljubljani ob 10. uri 27 minut zvečer. Prihod v Ljubljano ob 11. uri 25 minut. Proti Trstu odhod ob 10. uri 27 min.

„Ilirski Sokol“ v Ilirski Bistrici priredi v nedeljo, dne 22. julija 1906, na prostorih hotela „Ilirije“ veliko ljudsko veselico z javno telovadbo, s sodelovanjem bratskih hrvatskih in slovenskih sokolskih in pevskih društev, pri kateri svira godba c. in kr. pešpolka grofa Jelačić-a iz Reke. — Vspored: 1. Ob 1/2 8. uri dopoldne sestanek bistriškega Sokola v sokolani. 2. Sprejem bratskih društev in gostov ob 9. in 9 1/2. uri dopoldne na postaji Trnovo-Bistrica. 3. Skupen obhod čez Trnovo in Bistrico v hotel „Ilirijo“. 4. Ob 1/2 11. uri skupni poskus telovadcev v vrtu „Osredek“. 5. Razhod. 6. Skupni obed v različnih gostilnah (za Sokole v hotelu „Ilirija“). 7. Začetek zabave s koncertom ob 3. uri popoldne. 8. Ob 4. uri popoldne: a) nastop k prostim vajam (zagrebškim), b) proste vaje, c) vaje na orodju in skupine (piramide), d) sokolske igre, e) odstop. 9. Prosta zabava, ples, petje, šaljivi ribolov, plezanje na mlaj itd. itd. 10. Zaključek tekmovalnega keglanja ob 7. uri popoldne. 11. Umetelni ogenj, rakete itd. — Vstopnina za osebo 1 K. — Telovadci prosti. Odbor.

Kmetska stranka se ustanavlja v Ribniškem okraju.

V Št. Petru na Krasu je včeraj umrl po dolgi, mučni bolezni trgovec in posestnik Ivan Špilar v 80. letu svoje starosti. N. v m. p.!

Krvav boj s tatom. Na Nabrežini se je doslej neznan tat plazil okoli čuvajnice železniškega čuvaja Matevža Pleterška. Ko ga je Pleteršek vprašal, kaj išče pri njem, napadel ga je neznanec s srpom in dvajsetkrat zabodel in urezal ž njim, da je Pleterškovo življenje v nevarnosti. Ker je Pleteršek napadalca s ključem do krvi na glavi ranil, ga bode orožništvo gotovo izsledilo.

Iz Kala pri Št. Petru. Že dolgo nam ni za nikakim sovaščanom srce toliko žalostilo, ko smo 11. julija t. l. k počitku spremili Franca Kastelica, pos. in trgovca s senom v Kalu. Njegova dobrohotnost, blago srce in radodarnost osobito do revežev zasluži, da nam pokojnik, ki je bil vrl naprednjak, ostane v vednem spominu. Kako priljubljen je bil doma in široko po okolici, priča veliki pogreb, kakršnega v naši vasi že od pamtiveka ni bilo. Došlo je tudi Košansko pevsko društvo, ki mu je pelo lepe žalostinke. Pokojnik je bil temu vrlemu mlademu društvu podporni član. Pevci so peli izvrstno, za to gre hvala g. Ivanu Gradu, nadučitelju in pevovodji tega prekoristnega društva. Naš dragi Kastelic naj v miru počiva!

Prosveta.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je oddala domača pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani prvi prispevek od prodanega piva v korist naše družbe v znesku 501 K 12 v. Ako bodo Slovenci razumeli klic „Svoji k svojim“ tudi dejansko, upamo, da dosežemo v kratkem večje uspehe iz dohodkov družbinega piva. Zato vas vabimo ponovno: Zahtevajte povsod pivo iz pivovarne G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, ker podpirate s tem slovenskega podjetnika in ob enem našo šolsko družbo.

Letno poročilo o petrazredni ljudski šoli in o obrtni nadaljevalni šoli v Postojni je pregledno sestavljeno. Iz njega povzemamo, da je štela šolarska knjižnica 183 del, krajna učiteljska 447, okrajna pa 1769 del. Izposojalo se je knjige učencem šele od četrtega razreda nadalje. Učni uspehi so povoljni. Šolarska kuhinja je izvrstno uspevala. Razdelila je 6509 kosil, povprečno je dobivalo gorkih jedil 70 otrok.

Nova železnica s Koroškega skozi Karavanke, Bohinjske Gore in čez Kras. Kratak opis železnice v tehničnem in turističnem oziru. Spisal Maks Klodič-Sabladoski. S slikami in zemljevidom. Izdalo „Slov. plan. društvo“ v Ljubljani. Cena 60 h. Pisatelj je v tej knjigi opisal prav zanimivo in poučno novo progo od Celovca oziroma Beljaka preko Jesenic in Gorice v Trst.

Zemeljska zaloga premoga.

Večkrat se je že reševalo vprašanje, koliko časa bodo ljudje še izhajali s premogom, ker se tega kuriva rabi dan na dan več. Gotovo je, da je v naši zemlji nakopičenega mnogo tega neprecenljivega „črnega diamanta“, toda enkrat bode pošla tudi ta velikanska zaloga. — Ni še dolgo tega, kar se je pisalo in govorilo, da bode po par sto letih izkopana zadnja gruda, da bode v 300 ali 400 letih pogorel zadnji kosec pod parnim kotlom lokomotive ali kakega drugega stroja. Resno se je že začelo premišljevat, s čim bi se mogel nadomestiti premog in že je bilo čitati o načrtih velikanskih priprav, ki bi neposredno izkoriščale solnčno toploto. — Da je bila stvar pretirana, in strah prazen, kažejo najnovejše preiskave o zalogah premoga v zemlji, katerih podatke hočemo tu v kratkem navesti.

Z vso zanesljivostjo se je izračunalo, da ima Nemčija še okoli 280 milijard premoga. Če bi se porabljalo od te zaloge tako kakor sedaj po 117 milijonov ton na leto, bi še izhajali 2400 let z navedeno množino. Če pa računamo, da bi se poraba premoga vedno množila v tej meri, kakor zadnja leta, bi zmanjkalo te zaloge šele po letu 3000. — Sicer pa je precej verjetno, da ima Nemčija še več premoga; nekateri ga cenijo na 400 milijard ton, kar bi torej zadostovalo za 3500 let. Druge evropske države nimajo sicer toliko premoga kakor Nemčija, toda vseeno le malo število ton: Angležka se ceni na 193 milijard ton, evropska

Rusija na 40, Belgija na 20, Francoska na 19, Avstro-Ogrska na 17 milijard ton. V celi Evropi bi bilo nekako 700 milijard ton premoga, ki čaka, da ga po tisočih letih zopet enkrat obsije zlato solnce. Mal račun nam pokaže, da bi se s tem premogom izhajalo kakih 800 do 1000 let. — Toda s tem nismo zadovoljni. Poglejmo še v druge dele sveta! Severna Amerika ima 680 milijard ton, toda to število je majhno v razmeri z množino premoga, ki leži v prostrani Aziji. Posebno v Kini so neizmerni zakladi tega izbornega kuriva. Le v provinciji Šanzi se je cenila zaloga premoga na 1260 milijard ton! Koliko ga premore cela država, se ne da niti približno povedati. Istotako so še velikanske zaloge premoga v Sibiriji in na Sahalinu!

Iz navedenega je posneti, da se ni človeštvu še prav nič bati, da mu kmalu poide premog. Brez vsake skrbi se še lahko kuri in porablja v taki veliki množini kot danes, in ne bode še kmalu prišel dan, ko bo treba poseči po kakem drugem sredstvu za proizvodnjo toplote.

Narodno gospodarstvo.

Pepel, ki je, kakor znano, izvrstno gnojilo, tudi uničuje golazen in škodljive mrčese. V ta namen ga moramo precej visoko natresti na njive.

Snaznost izvrstno vpliva na rast prašičev. Poskusi in izkušnje nam to potrjujejo. Štiri prašiče jednake velikosti so krmili skoz 6 tednov popolnoma enako. Dva izmed njih so vsak dan z vodo in krtačo dobro osnažili, a druga dva so pustili umazana. Ko je čas šesttedenske preskušnje potekel, tehtali so osnaženi prašiči 25 funtov več kot umazani.

Slabo sadje, ki odpada predno je zrelo, se mora pobrati, da se uniči s škodljivimi mrčesi vred, ki so mu škodovali. Kdor to vsak dan ponavlja, bo morebiti že v prihodnjem letu opazil vpliv svojega dela. Za pobiranje sadja se lahko uporabljajo majhni otročiči, ki so drugod povsod na poti.

Pognojenje sadnega drevja v poletji dobro vpliva na razvijajoče se sadje in drevju koristi tudi za prihodnje leto. Okrog drevesa se skoplje 40 cm globok jarek, a ne v bližini debla ampak v daljavi drevesnih vej. Ta jarek se napolni z bolj redkim gnojem ali z gnojnico. Za močno drevo je treba 150 do 200 l tekočine. Ko tekočina zleze v zemljo, potresemo v jarek pepela in ga nalahko pokrijemo z zemljo. Ako natresemo še krog drevesa do jarka dobrega kompostnega gnoja, se nam bo trud obilo poplačal.

Kdaj je najboljši čas za posekanje drevja. Marsikdo ima na svojem vrtu črešnjo, češpljo ali hruško, katero bo treba posekati. Ako je drevo zdravo, se lahko porabi v mizarska dela. Najboljši les za ta namen dobivamo od drevja, ki ga posekamo sredi decembra. Če je le mogoče, počakajmo s posekanjem do tega časa.

Prva komasacija na Češkem. Nemška občina Rotovgezd pri Plzni je z veliko slavnostjo proslavila

zaključek prve komasacije. Zložila so se vsa posestva, razdelili ob enem pašniki in uredil tudi gozd. Uspeh komasacije kažejo sledeče številke: Pred komasacijo je imelo 7 posestnikov svoja posestva razkosana v 643 parcel v povprečni ploščini po $\frac{1}{2}$ ha. Zdaj imajo le 82 parcel v povprečni velikosti 7,7 ha. Razkosanost je tedaj za 87,5 % manjša.

O zlaganju zemljišč.

Spisal A. D.

II.

Pečati se nam je nekoliko podrobnejše s slabimi posledicami, ki jih ima sedanja razdelitev in ki jih naj nova razdelba odpravi, ker ima zlaganje namen — kakor pravi že postava — omogočiti vspešnejše obdelovanje sveta.

Glavna in največja korist je ta, da se parcele, ki so raztresene v velikem številu kar po več ur narazen, združijo v 3 ali 4 parcele, ki so po vrednosti enake skupni vrednosti prejšnjih parcel. Potem šele gospodar dobro ve, kaj in kakšen svet pravzaprav ima. Novemu poslu mora pri sedanjih razmerah razkazovati vsako parcelo posebej, pa je še vedno v nevarnosti, da ne bo hlapec zaoral v sosedovo njivo ali zakosil v sosedov travnik, ali celo, kar se je že pripetilo, pripeljal sosedovo žito domov. Zgodi se ti, da pozabi hlapec brano na njivi, ki je morebiti 2 uri daleč, drugi dan moraš z vozom po njo, zgubiš čas...

Ako pogledamo naše njive, vidimo, da mejijo drugo od druge le brazde; kako lahko ti tvoj vedno „dobro hoteči“ sosed odorje eno ali dve brazdi, kar znaša pri dolgi njivi že nekaj m^2 . Ako se pomisli še, da so dostikrat parcele take oblike, da jih ni mogoče skoraj narisati in da se meje tako krčijo, da se sam ne spoznaš, potem je čisto lahko mogoče, da sosed kar odkosi ali odorje kakšen jezik. Kako je pa tudi težavno in koliko časa vzame obdelovanje na takih parcelah, posebno pa če so ozke in dolge, to vemo vsi. Ako ima posestnik več takih ljubeznjivih sosedov, ki se radi „zmotijo“ v svojo korist, štel bode zgubljeni svet lahko na 100 m^2 , a vrhu tega mora revež še davek od tega ukradenega sveta plačevati. Najlepši vzgled, kako si vsak — tudi nevede — več prilastuje, imamo v občini Zagorje. Tu je bil pred več leti razdeljen skupni gozd, katera razdelitev sicer še ni dobila potrjenja, a vdeleženci uživajo vseeno gozd po tej razdelitvi, toda glej, vsak je rinil tako meje v sosedov del, da so od 92 delov trije kar zginili, a več drugih se je zožilo ali razširilo. Temu je dostikrat krivo, ker se v slučajih prepira na korake odmeri, vsak pa nehote v sosedovem svetu korak skrajša, a na svojem seveda razširi. Vsem tem in mnogoštevilnim enakim sitnostim se odpomore z zložitvijo, kajti meje se potem vedno uredi tako, da so ravne in z mejniki zaznamovane; tudi je dolžina — vsled postave — primerna širini.

Velika hasen zlaganja je pridobitev sveta. Naše meje so sedaj včasih 30—50 cm široke; po zlaganju veliko odpade; skušnja uči, da jih ostane le še 10 %, a 90 % porabimo za obdelovanje. Ne le, da so meje po zložitvi bolj jasne, ker niso posesti razkosane, ker ne segajo druga v drugo, je njihov obseg manji, meja ni toliko, kot preje in to je že velik dobiček. Poglejmo si vzgled v občini Laze (Lasser) na Nižje-avstrijskem, kjer so posestva zložili. Pred zložitvijo so merile meje (brazde) neverjetno površino $62\frac{1}{2}$ ha ($108\frac{1}{2}$ johov), a zdaj po zložitvi merijo skupaj le 6 ha ($10\frac{1}{2}$ johov); pridobili so posestniki tedaj $56\frac{1}{2}$ ha (98 johov) sveta, ki so ga porabili za njive ali travnike.

Po svetu.

Najboljši otroci na svetu. Otroci ne občutijo moči in skrbi bogastva; punčika, konjiček in druge igrače so predmet iskrenim željam in sanjam otroške duše, izpolnitev teh želja jim velja več, kot kupi zlata. Mnogo je otrok na svetu, ki so že v zibeli obdani z neizmernim bogastvom, ki jih obdaja s svojim svitom a morebiti meče tudi že prve sence krog njih. Ti otroci-milijonarji vzbujajo občno zanimanje. — Najbogatejši otrok na svetu je danes vnuk Johna D. Rochefellerja, kateri bo enkrat podedoval neizmerno premoženje svojega starega očeta. Premoženje starega Rochefellerja se ceni na 2000 milijonov dolarjev, ker se vsako leto pomnoži za povprečno 100 milijonov, deček lahko pričakuje 5000 milijonov dolarjev, kar da mesečno 20 milijonov dohodkov. Mladi Marshal Fiela, kateri bo podedoval po svojem staremu očetu multimilijonarju Fieldu 600 milijonov, bo imel enkrat več kot 1000 milijonov. A so še drugi milijonarji v plenicah, ki ne zaostajajo preveč za omenjenima. Otrok Harry Payne Whitneyja, zeta Kornelija Vanderbilta, bo podedoval po obeh svojih dedih 700 milijonov. Tudi po drugih sorodnikih lahko pričakuje ogromne dedščine, kajti med njegovimi številnimi tetami in strici je 30 multimilijonarjev in 50 milijonarjev. Mali John Nikolas Brown je bil že 40 milijonov „vreden“, ko je bil nekaj tednov star, sedaj ima 5 let in njegovo premoženje znaša že 8 milijonov, letni dohodki pa 2 milijona. Kadar doraste, bo njegovo premoženje narastlo na 200 milijonov, če tudi sam ne pridobi ničesar. Od 400 ameriških milijonarjev bi lahko našteali še otroke, kojih pota so že sedaj tlakovana z dolarji.

Za kratek čas.

Tri vojaške. — Kaprol: „Ščim čediš bajonet?“ Janez ponižno: „Z mastjo in cunjjo.“ Kaprol: „Prokleti osel, nikakor ne. Bajonet čediš z zavestjo, da imaš državni imetek v rokah.“ — General opazi v nekem mestu stražiti vojaka ob starem, razdejanem plotu: „Kaj pa stražiš tu?“ „Javim pokorno, da ne vem,“ dobi za odgovor. Generala je stvar zanimala, vpraša poveljnika, oficirje, župana in nobeden ni vedel, zakaj tukaj stoji straža. Slednjič je neki učenjak v arhivu našel, da so pred sto leti pobarvali plot na sveže in tedaj postavili vojaka tja na stražo. Od tedaj pošiljajo dan na dan stražo tjakaj, ker se do danes oni ukaz ni preklical. — Četovodja vežba „marš-ajns“ z novinci; kar čez celo polje jih požene. Mimo pride ljubica in četovodja se zamakne vanjo in pozabi reči vojakom: „stoj!“ Oni pa so korakali dalje in korakajo tako naprej še danes.

Darovi za Vilharjev spomenik.

Gosp. Bergoč Ivan, Klenik, 5 K; g. Požar Ivan, Belsko, 2 K; gosp. Senekovič Andrej, gimn. ravn., Ljubljana, 4 K; sl. občina Bukovje 10 K; sl. Posojilnica Senožeče 10 K; Pevsko društvo Košana 15 K 80 vin.; g. Brezel Franc, Gradež, 2 K; gospica Brinšek Minka iz Trnovega nabrala v Trstu pri sledečih: g. Tomažič Paul 2 K, g. Prelog Josip 4 K, g. Prelog I. 8 K, g. Prim F. 5 K, gosp. Valenčič Avgust 5 K vsi trgovci, g. Novak Peter 4 K, skupaj 28 K; gospica Mankoč Ljudmila nabrala v Trstu pri sledečih: g. Mankoč Ljudmila 5 K, g. dr. Rybař 5 K, gospa Bartel Marica 2 K, skupaj 12 K; g. Nabernik Janez, c. kr. sodni svetnik v. p., Ljubljana 10 K; gosp. Jurca Ivan ml., Gorenje, 5 K; neimenovana, Postojna, 10 K. Srčna hvala!

Odbor za Vilharjev spomenik.

Zahtevajte povsod „Kavin pridatek v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Naroča se pri **Ivanu Perdanu v Ljubljani.**

Loterijske številke.

Dunaj, 16. julija	80	47	73	32	63
Brno, 18. julija	65	39	11	72	21

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:

Domača detelja	od K	—	do K	—
Lucerna	»	»	»	»
Laneno seme	»	»	»	»

Fizol:

Rudeči ribniški	»	»	—	»	»	—
Prepeličar	»	»	—	»	»	—

Žito:

Pšenica	»	»	16.40	»	»	—
Rž	»	»	14.—	»	»	—
Ječmen	»	»	12.—	»	»	—
Oves	»	»	19.—	»	»	—
Ajda	»	»	13.—	»	»	—

Kože:

Goveje z rogmi vred	»	»	100.—	»	»	114.—
Telečje	»	»	135.—	»	»	—
Svinjske	»	»	400.—	»	»	—
Lisičje	»	»	9.—	»	»	10.—
Kunine (belice)	»	»	32.—	»	»	38.—
» (rumenice)	»	»	45.—	»	»	56.—
Dihurjeve	»	»	6.—	»	»	6.50
Vidrne	»	»	24.—	»	»	25.—

Za 100 kilogramov.

Za par

Notranjci, berite, širite in naročajte
„Notranjca“!

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna št. 110.

Srnaka samca, dve leti starega proda trgovec Ivan Vidmar v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Mlatilnico, lahek koleselj in več težkih vozov ima na prodaj Leopold Dekleva, Vremški Britof.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri Jos. Dekleva v Postojni.

Izurjen strojni kurjač usposobljen za to delo išče službe, nastopi lahko takoj. Natančneje o tem pove Matevž Milharčič v Postojni.

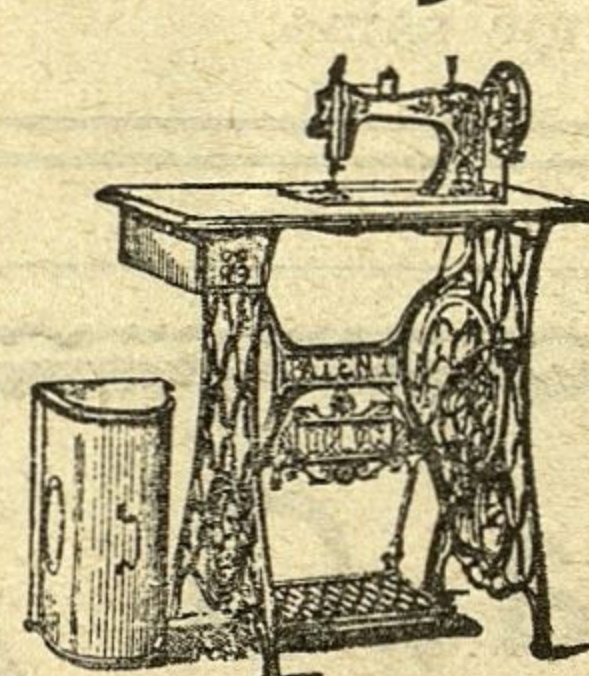
Velika kovačija z enim mehom, ležeča ob okrajni cesti med Rakekom in Prezidom (Hrvaško), odda se takoj dobremu kovaču s stanovanjem vred v najem. V bližini se nahaja graščina Šneperk, ena parna in več drugih velikih žag. Za dobrega in pridnega kovača toraj zaslužka vedno dosti. Poleg kovačije ima tudi kolar svojo delavnico. Natančneje pogoje pove Ferdo Wigele, učitelj, Staritrj pri Rakeku (Notranjsko).

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajševajoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

IVAN JAX & sin v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev,

voznih koles

in

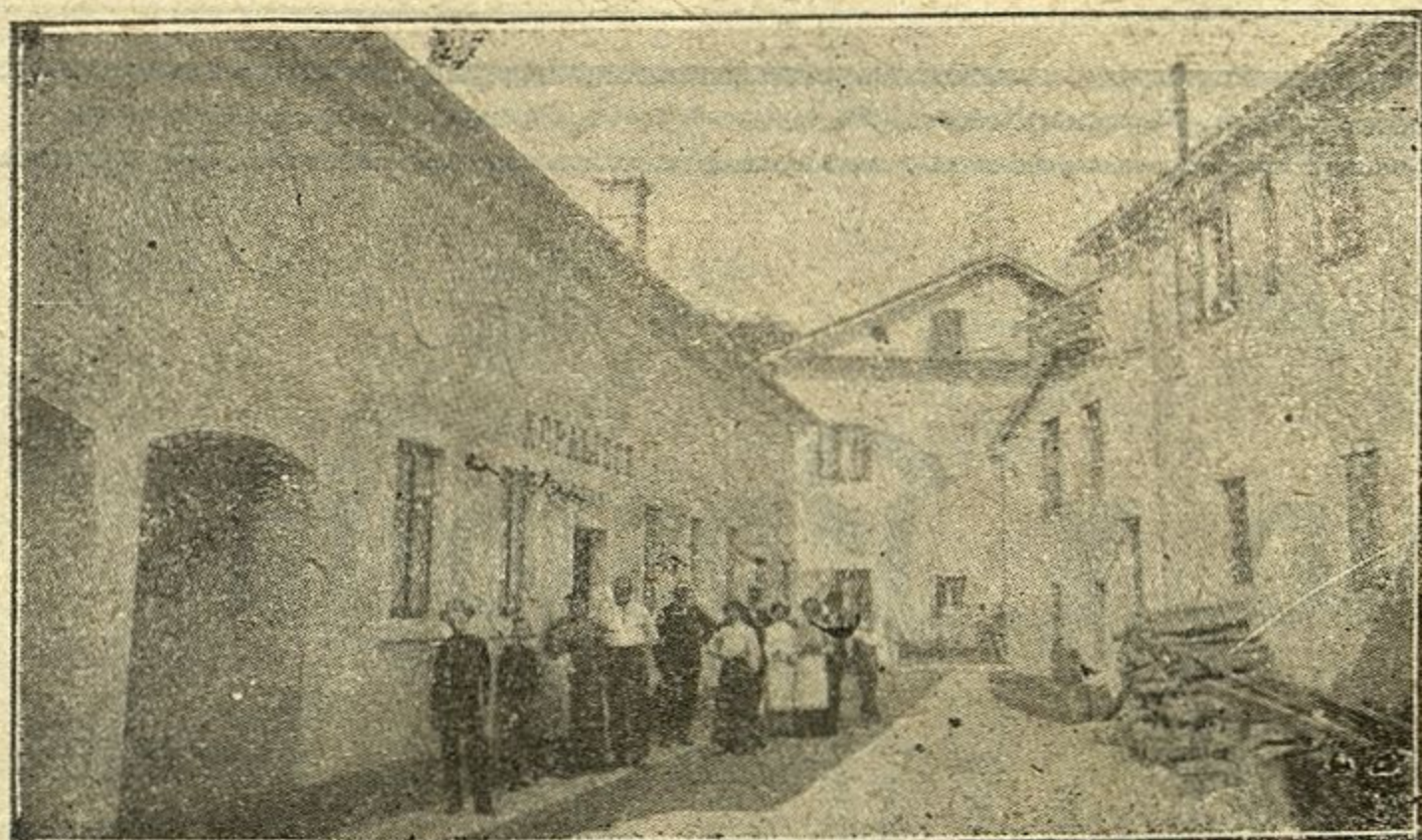
pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju na stroje brezplačen.

Dobroznani

Hôtel TOMŠIČ

Ustan. 1. 1885

Gostilniški vrt s prijazno utico.

Ilir. Bistrica

priporoča:

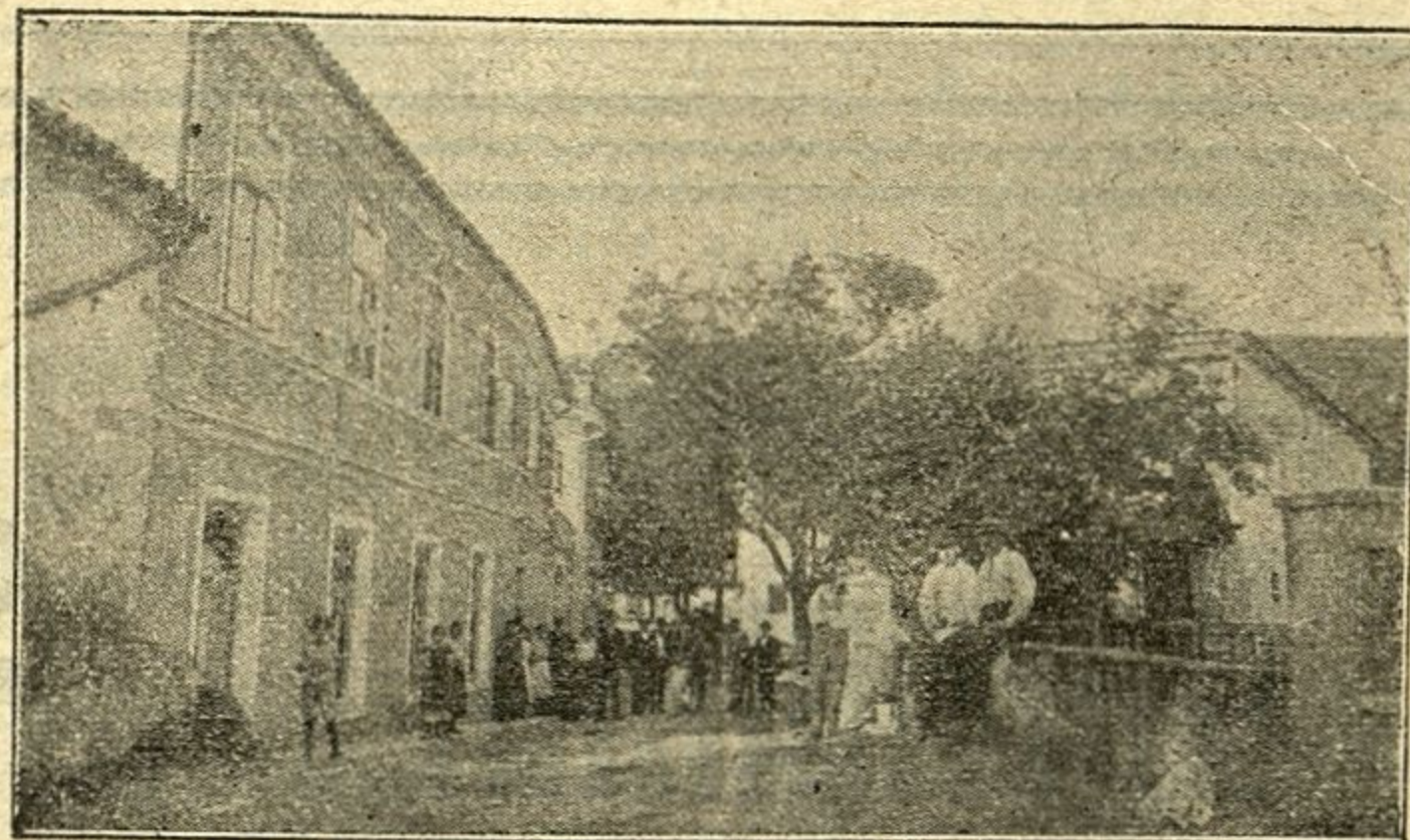
pristna vina in izborna pivo.

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

== Prenočišča ==

za p. n. gg. goste po zmernih cenah.

Najnovejše moderno opremljeno kopališče tik hotela.

Zastopniki

za kmetijske stroje firme K. R. Ježek, Blansko
se sprejmejo

proti proviziji za vse večje kraje na Notranjskem.

Zglasiti se je pri glavnem zastopniku v Ljubljani
Ivanu Komatiču na Dunajski cesti št. 31.

Učenec

ki ima veselje do trgovine, s primerno šolsko izobrazbo,
sprejme se v trgovini s špecerijo in manufakturo

A. Pogačnik v Cerknici.

Hotel Ribnik

Kadne in pršne kopeli

Hotel Ribnik

gorke in mrzle.

Kopališče je moderno opremljeno in vsak dan odprto od 8. ure zjutraj do 10. ure zvečer.
Cena kadnim kopelim je I. razred 1 K, II. razred 70 vin., III. razred 50 vin.

Za obilni obisk se najtopleje priporoča

PAVEL JURČA.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavorski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu
(založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh
(založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).

Naznanilo.

Uljudno naznanjam, da sem prevzel

gostilno za šolo v Postojni

in se najuljudneje priporočam na obilni obisk z zagotovitvijo, da si bom
vedno prizadeval p. n. goste z dobrimi jedili in pijačami kar najboljše
postreči.

Leopold Kraigher.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Sobni slikar in
pleskar

Ivan Zwölf

Slikar napisov

v POSTOJNI št 73.

Zaloga raznih suhih in oljnatih barv, lanenega olja, firneža, terpentina, raznih lakov za znotraj in zunaj, angleških lakov za kočije, brunolina, bronca, raznovrstnih čopičev itd.

Solidna postrežba. • Zmerne cene.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

zobozdravnik

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zob.
 Vsa zobotehnična dela

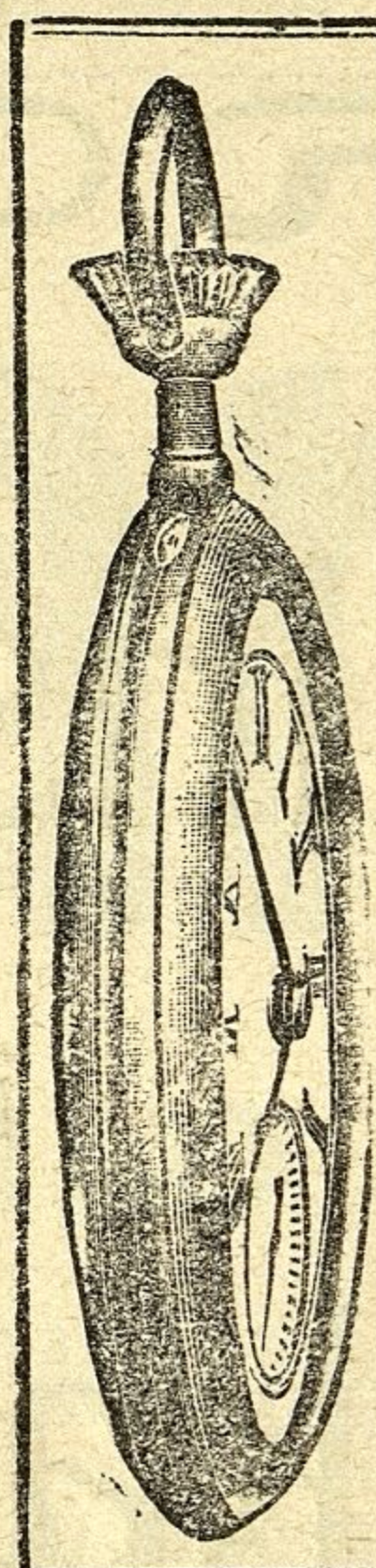

Amerik. zob.
 se v konces. ateljeju

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Zahtevajte cenike zastonj in poštne prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka na debelo in drobno.

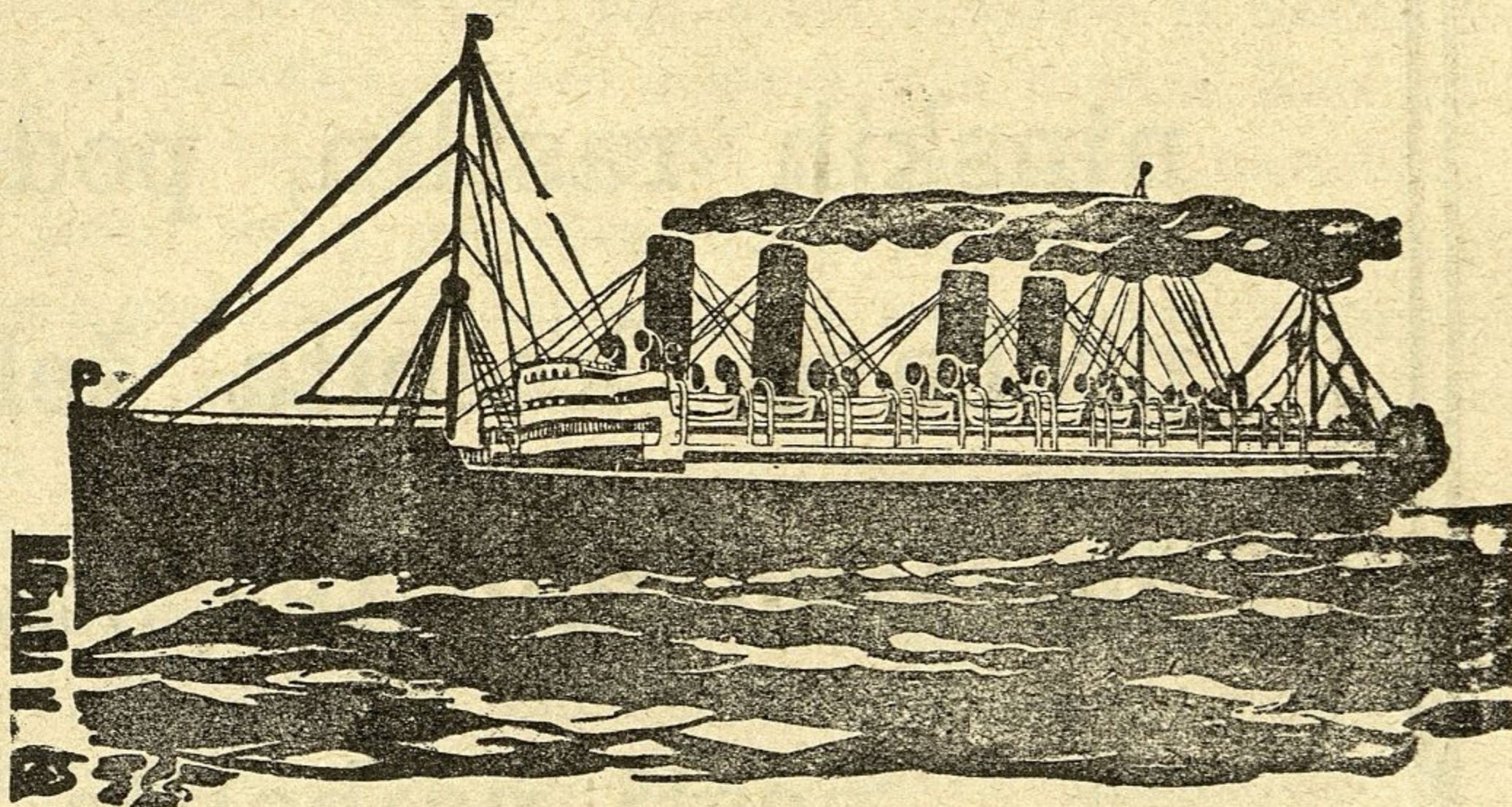
Urar

in trgovec zlatnine in srebernine, delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v Bielu, Genovi in Glashütte.

POZORI

BERITEI

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“
iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU

KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

Rastlinski liker

in

rastlinska grenčica

„Jelen“

sta sestavljena iz najzdravilnejših planinskih rastlin, podpirata in pospešujeta prebavo, krepita želodec in z njim celo človeško telo ter sta vsled teh svojih lastnosti najboljša izdelka te vrste.

...

Edini izdelovatelj:

Anton Jelenec v Idriji,

imetelj rastlinske destilacije „JELEN“.